

İslam ve İnsan

Esselatu vesselamu aleyke Ya Habiballah.

Esselatu vesselamu aleyke Ya Nebiyallah.

Allahümme salli ve sellim ala Seyyidina Adem, ve Seyyidina İdris, ve Seyyidina Nuh, ve Seyyidina Hud, ve Seyyidina Salih, ve Seyyidina İbrahim, ve Seyyidina Lut, ve Seyyidina İsmail, ve Seyyidina İshak, ve Seyyidina Yakup, ve Seyyidina Yusuf, ve Seyyidina Eyyub, ve Seyyidina Şuayb, ve Seyyidina Musa, ve Seyyidina Harun, ve Seyyidina Zülkifl, ve Seyyidina Davud, ve Seyyidina Süleyman, ve Seyyidina İlyas, ve Seyyidina Elyesa, ve Seyyidina Yunus, ve Seyyidina Zekeriya, ve Seyyidina Yahya, ve Seyyidina İsa, ve Senedena ve Mevlana Muhammed Mustafa Sallallahu Aleyhi ve Sellem.

İnsanlık tarihi aslında tek bir hakikatin, eşref-i mahlukat olan insanın kemale erme yolculuğunun tarihidir.

Bu muazzam hikaye, ezel bezminde ruhlara sorulan o meşhur sorudan da önce, Allah Azze ve Celle'nin "Ben gizli bir hazineydim, bilinmeyi diledim" sırrıyla başlar ve balçığın nurla yoğrulduğu o ilk anla ete kemiğe bürünür.

Kainatın yaratılış ağacının meyvesi olan insan, Hazreti Adem ile "ahsen-i takvim" yani en güzel kıvam sırrına mazhar olmuş, meleklerle secde ettiren bir cevherle donatılmıştır. Hazreti Adem'in yaratılışı sadece biyolojik bir başlangıç değil, aynı zamanda manevi bir mükemmeliyetin tohumunun toprağa düşmesidir. Ancak bu mükemmelilik hatasızlık demek değildir. Aksine, Hazreti Adem'in "Rabbimiz, biz kendimize zulmettik" yakarışıyla Arş'a yükselen o mahzun tövbesi, insanın acziyetini bilerek Rabbine sığınmasıyla kazanacağı ilk ve en büyük makamı, kulluk makamını tescillemiştir.

Cennetten yeryüzüne inen bu serüven, aslında bir düşüş değil, insanın hamiltan olgunluğa yürüyeceği o çileli ama kutlu yolu başlangıcıdır. Bu yolculuk asırlar boyu peygamberler silsilesiyle ilmek ilmek dokunumuştur. Her peygamber "İnsan-ı Kamil" yani mükemmel insan hakikatinin bir başka veçhesini parlatmıştır.

Hazreti Nuh'un tufanlar ortasındaki sarsılmaz sabrı; Hazreti İbrahim'in ateşi gül bahçesine çeviren o muazzam teslimiyeti ve Halilullah oluşu; Hazreti İsmail'in bıçak altındaki rızası; Hazreti Yusuf'un kuyulardan zindanlara, oradan Mısır'a uzanan if fet ve vefa dolu güzelliği... Hepsi İslam'ın nihai kemal binasının birer tuğası olmuştur.

Hazreti Musa ile adalet ve kelamullahın celali, Hazreti İsa ile merhamet ve ruhun nezaketi insanlığa aşılanmıştır. Sanki insanlık asırlar boyunca ilahi bir terbiyeden geçerek gelecek olan En Sevgili'ye, o varlık nuruna hazırlanmıştır.

Ve nihayet zamanın kalbi durduğunda, çölün bağlarından o beklenen Nur doğmuştur. Hazreti Muhammed Mustafa Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile insanlık ve din kemal noktasına ulaşmıştır. O'nun gelişiyile birlikte Hazreti Adem'den beri süregelen parça parça faziletler tek bir bünyede, tek bir ruhta toplanmıştır. "Bugün sizin dininizi kemale erdirdim ve üzerinizdeki nimetimi tamamladım" ayet-i kerimesiyle mühürlenen bu hakikat, artık insanın ulaşabileceği en yüksek ufku işaret etmiştir. O sadece vahyi tebliğ eden bir elçi değil, aynı zamanda o vahyi yaşayan, ete kemiğe büründüren canlı bir Kur'an'dı.

Kendisine hangi ahlak üzerine sorulduğunda, Hazreti Ayşe validemizin "O'nun ahlakı Kur'an'dı" buyurması, mükemmeliyetin teoride değil yaşantıda olduğunu haykırıyordu. O, "Ben

"güzel ahlaki tamamlamak için gönderildim" buyurarak Hazreti Adem ile başlayan sürecin nihai amacını özetlemiştir.

İslam'ın zeminini hazırlayan ilk ve en büyük kudret, Hazreti Peygamber'in mübarek zatıydı. O tebliğे başlamadan evvel dahi Mekke'nin sarp kayalıkları arasında bir güven abidesi olarak yükseliyordu. O'nun sözü kuru bir davet olmaktan öte "El-Emin" unvanının ağırlığıyla kalplere işliyordu. İnsanlar biliyordu ki O'nun dilinden dökülen her kelime hayatında kendisiydi. O "Üsve-i Hasene" yani en güzel örnekti. Gecenin seccadesinde Allah'a yalvarırken de, savaşın en şiddetli anında dahi ashabının önünde dururken de tebliğ ettiği hakikati bizzat yaşayarak gösterdi. Kalp sadece kulağıyla duyduğu sese değil, gözüyle şahit olduğu dürüstlüğe koşar. İşte bu yüzden daveti hızla yayıldı. Zira O'nun hayatı Kur'an'ın canlı bir tefsiriyydi.

Peygamberimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem bu ana sütunların üzerine dürüstlüğü, adaleti, merhameti ve hikmeti birleştirerek 23 yıl gibi kısa bir zamanda sadece bir din değil, iki cihan saadetini vadeden, tüm zamanlara hitap eden kamil bir medeniyet inşa etti. O'nun tebliği ruhun filtrata dönüşünün en yüce ve en hızlı yolculuğuuydu.

İslam'ın getirdiği bu mükemmel yetanmayı insanı sadece ibadet eden bir varlık olarak değil, her haliyle bir merhamet ve edep abidesi olarak kodlamıştır. Düşünün ki Taif'te taşlanırken bile, kan revan içindeyken Cebraiil Aleyhisselam'ın "İstersen bu şehri üzerlerine yıkayım" teklifini reddedip, "Hayır, belki soylarından Allah'a ibadet edenler gelir" diyebilen o şefkat, insan ruhunun ulaşabileceği en zirve noktadır. Bedir'de düşmanına su veren, Mekke'nin fethinde yıllarca kendisine zulmedenlere "Bugün size kınamaya yoktur, gidiniz hepiniz hürsünüz" diyebilen o yürek, Hazreti Yusuf'un kardeşlerini affedişinin en kamil tezahürüdür. İslamiyet bu örneklerle mükemmel insanı; güçlü iken affeden, muhtaç iken veren, öfkeli iken yutan olarak tarif etmiştir.

Bu nebevi terbiye ocağında cahiliye devrinin en katı kalpli insanları bile birer yıldızı dönüşmüştür. Dün kız çocuğunu diri diri toprağa gömecek kadar kalbi taşlaşmış olan Hazreti Ömer'in, İslam nuruyla yıkandıktan sonra Fırat kenarında kaybolan bir kuzunun hesabını Allah'a nasıl vereceğinin korkusuyla titreyen bir adalet abidesine dönüşmesi, İslam'ın insanı dönüştürme gücünün en büyük ispatıdır. Çölde yol kesen bedevilerin, insanlığa yol gösteren mürşitler haline gelmesi bu dinin insanı kamil projesinin başarısıdır.

Nihayetinde İslam, Hazreti Adem ile başlayan eşya ve hadiseleri tanıma ilmini Hazreti Muhammed Sallallahu Aleyhi ve Sellem ile Rabbi tanıma yani marifetullah zirvesine taşıımıştı. Mümin, müminin aynasıdır hadisinin sırrınca kardeşine baktığında kendini düzeltten, her adımdında alemlerin Rabbinin rızasını arayan, incinse de incitmeyen, yaratılanı Yaratan'dan ötürü seven bir gönül eri olmuştu. Bu yolculuk bitmemiştir. Kıyamete kadar her mümin o nebevi ışıltıyı taşıyacak, elinden, dilinden ve diğer insanların emin olduğu kimse'dir buyurur. Bu makamdağı insan, yoldaki taşı kenara atmayı ibadet sayar, bir kedinin susuzluğunu dert edinir.

Rivayet edilir ki bir gün sahabe-i kiramdan biri çok namaz kılan ama komşusuna eziyet eden bir kadından bahseder. Efendimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem "Onda hayır yoktur, o ateştedir" buyurur. Çünkü İslam'da kemal sadece Rabbe yönelmek değil, Rabbin yarattığına şefkatle dönmektir.

İste bu rıza ve teslimiyet ufkunun en nadif şahidi, Sadıklar Sultanı Hazreti Ebubekir'dir. Bir gün İslam ordusunun teçhizi için herkesin varını yoğunu ortaya döktüğü o demde, Hazreti Ömer malının yarısını getirip büyük bir fedakarlık örneği sergilerken, Hazreti Ebubekir evinde ne var ne yoksa hepsini bir çırçılda getirip Resulullah'ın önüne sermişti. Efendimiz Sallallahu Aleyhi ve

Sellem o nur saçan simasıyla "Ey Ebubekir, çoluk çocuğuna ne bırakın?" diye sorduğunda, kainatın hafızasına kazınan o muazzam cevabı vermişti: "Onlara Allah'ı ve Resulünü bıraktım."

İşte bu cevap insanın dünya ile olan bağıni koparıp, sadece Allah ile zenginleştiği, yoklukta bile en büyük varlığı bulduğu o zirveydi. O malından değil, aslında benliğinden vazgeçmiş; Allah'ta yok olmuş, Allah'ta bu sadakatinden ötürü ondan ebediyen razı olmuştur.

İslam'ın insan ruhunda gerçekleştirdiği o muazzam devrimin en sarsıcı ispatı, Mekke'nin en nazlı çiçeği iken Uhud'un en şanlı sancağına dönüşen Hazreti Musab bin Umeyr'dir. İslam'dan önce Hazreti Musab Mekke sokaklarında yürüdüğüne sürdüğü kokunun güzelliğinden halk pencerelere koşar, "Musab geçiyor" derdi. Zenginlik içindeydi. En pahalı kumaşları giyer, Yemen işi ayakkabılarla gezerdi. Bir eli yağıda, bir eli balda, dünya nimetlerinin şimdattığı bir gençti.

Fakat İslam'ın nuru o Erkam'ın evinde kalbine bir kor gibi düştüğünde, Musab elindeki bütün dünyayı o kapının eşiğinde bıraktı. Annesi tarafından evlatlıktan reddedildi, hapsedildi. O ipek gömlekler giyen nazik teni, Habeşistan yollarında, Medine hicretinde açılıktan ve zorluktan yılan derisi gibi pul pul dökündü.

Ama o bir an bile geriye, o eski şatafatlı günlerine dönüp baktı. Çünkü o faniliğin, yani sahte cennetin, bırakıp ebediyetin gerçek sahibini bulmuştu. Ve Uhud günü... Sancağı taşırken kolları doğranan ama sancağı yere düşürmemek için gövdesini siper eden o büyük kahraman toprağa düştüğünde Peygamber Efendimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem başucuna geldi. Gözyaşları içinde yerde yatan o aziz şehide baktı. Dün Mekke'nin en zengin genci olan Hazreti Musab'ın üzerinde bugün vücudunu tam örtmeye yetmeyen eski bir hırka vardı. Başını örtüler ayakları, ayaklarını örtüler başı açıkta kalıyordu. Kainatın Efendisi üzünlü şu ayeti okudu: "Müminlerden öyle erler vardır ki, Allah'a verdikleri sözde sadık kaldılar."

Sonra etrafındaki lere ayaklarını izhir otlarıyla örtmelerini emretti. İşte İslam insanı böyle dönüştürmüştü. Tenini süsleyen o dünya prensini almış, ruhunu süsleyen bir cennet sultanına çevirmiştir. Hazreti Musab kefeni bile olmayan bir yoksullukla göçtü belki ama geride insanlığa gerçek zenginliğin ne olduğunu, bir davanın aşkıyla nasıl yok olunacağını gösteren, çağları aşan bir miras bıraktı.

Bu miras farklı şekillerle yoğruldu ve İslam'ın pişirdiği insan fıtratının özü korundu. İmam Gazali Kimya-ı Saadet'te insanın bedenini bir ülke, kalbini de o ülkenin sultani olarak tasvir eder. Ancak bu sultanın tahtına göz dikmiş düşmanlar vardır: Şehvet, hayvani arzular, gazap, yırtıcı öfke ve haset; şeytani kıskançlık.

İnsan mükemmeliyeti dışarıdaki dünyayı fethetmekte değil, bu iç savaşı kazanmakla başlar. Gazali der ki: "Ey insan, sen kendine bir bak. Sen sadece yiyen, içen bir et ve kemik yiğini misin? Eğer öyleysen öküz senden daha kuvvetli, fil senden daha iri. Senin mükemmelliğin bu olamaz. Mükemmellik marifet-i nefs, yani kendini bilmektir." Hadis-i şerifte buyurulduğu üzere: "Nefsinı bilen Rabbini bilir."

İnsan kendi acziyetini, fakirliğini ve ruhundaki o ilahi nefesi fark ettiğinde dünya gözünde küçülür. Kalp tipki paslı bir ayna gibidir. Gıybet, yalan, haram lokma ve kin bu aynayı karartır. İnsan bu durakta tövbe süngeriley o pasları silmeye başlar. Ayna parladığında orada kendi suretini değil, Yaradan'ın tecellisini görmeye başlar. İşte ilk adım bu uyaniştir.

İkinci adım aşk ateşinde pişmektir. Kendini bilen insan artık hamiltan kurtulmak ister. Ama ham demir ateşe girmeden şekil almaz. Mevlana Hazretleri Mesnevi'de bu süreci "ney" metaforuyla

anlatır. Ney, sazlıktan yani vatanından koparıldığı için inler. İnsan da asıl vatanı olan cennetten ve Rabbinin yakınılığından uzak düştüğü için ruhu hep bir arayış, hep bir üzün içindedir.

Bu durakta bela, sıkıntı, dert bir ceza değil, bir davetiyedir. Mevlana şöyle der: "Haliyi sopayla dövenin amacı halıyla eziyetetmek değil, tozunu almaktır. Allah sevdiği kulunu dert ile yoğurur ki içindeki benlik tozu gitsin."

Hazreti Yusuf'un kuyuya atılması, Hazreti Yakup'un kör olması, Hazreti Eyyub'ün yaraları... Hepsi bu pişme sürecidir. İnsan bu aşamada şikayetçi terk eder, başına gelen her şeyin onu mükemmelleştiren bir ustanın çekiç darbeleri olduğunu anlar. "Lütfun da hoş, kahrın da hoş" diyebilmek bu durağın zirvesidir. Artık o "ben" demez, "Sen" der. Yanmıştır ama kül olmamış, kul olmuştur.

Üçüncü adım yeryüzünde bir melek gibi yürümektir. İçeride pişen insanın dumanı dışarıya güzel ahlak olarak tüter. İmam Nevevi'nin Riyazü's Salihin'inde anlattığı mükemmel insan, ibadetlerini seccadeye hapseden değil, sokağa taşyan insanıdır. Burada mükemmel "incitmemek" sanatına dönüşür. Öyle ki Peygamber Efendimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem bir hadisinde "Gerçek Müslüman elinden, dilinden ve diğer insanların emin olduğu kimsedir" buyurur.

Bu makamdaki insan yoldaki taşı kenara atmayı ibadet sayar, bir kedinin susuzluğunu dert edinir. Rivayet edilir ki bir gün sahabe-i kiramdan biri çok namaz kılan ama komşusuna eziyet eden bir kadından bahseder. Efendimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem "Onda hayır yoktur, o ateştedir" buyurur. Çünkü İslam'da kemal sadece Rabbe yönelmek değil, Rabbin yarattığına şefkatle dönmektir. İnsan keskin sirke gibi küpüne zarar vermez. Bilakis gül gibi kokusunu onu ezene bile bulaştırır. Ticaretinde dürüsttür, sözünde sadiktir, affedigidir. Çünkü bilir ki yaradılanı kırmak Yaradan'ı gücendirmektedir.

Dördüncü adım ise En Sevgili'nin aynası olmaktadır ve yolun sonu vuslattır. Tüm bu çabaların tek bir hedefi vardır: Hazreti Muhammed Mustafa Sallallahu Aleyhi ve Sellem'e benzemek. Kadı İyaz, Şifa-i Şerif'te O'nun sadece fiziksel özelliklerini değil, ruhunun o muazzam genişliğini anlatır. Bu durakta insan akılla değil aşk ile yol alır. Çünkü insan sevdigine benzer, sevdigi taklit eder. O nasıl yürüdü, nasıl tebessüm etti, öfkesini nasıl yuttu, çocukları nasıl sevdi... Mümin her hareketinde O'nu arar.

Bir gün Mescid-i Nebvi'de hutbe okurken dayandığı kuru hurma kütüğü Hannane direği, Efendimiz Sallallahu Aleyhi ve Sellem minibere geçip onu bıraktığında yavrusundan ayrılan deve gibi inlemeye başlamıştı. Efendimiz inip onu kucaklayıp teselli edince susmuştı. İşte mükemmel insan kuru kütüğün bile ayrıligina dayanamadığı o şefkat Peygamberinin ahlaklıyla ahlaklarınr.

Bu zirve noktada insan, attığın zaman sen atmadın, Allah attı sırrına erer. Artık onun gören gözü, işiten kulağı, tutan eli, hak rızasıyla hareket eder. O yeryüzünde Allah'ın şahitliğini yapan, baktığınızda size Allah'ı hatırlatan bir insan-ı kamil olmuştur. Böylece Allah Azze ve Celle'ye, İslam'dan, İslam da insandan razı olmuştur.

Bu kadar Seyyidim.

Seyyidimizden:

Rabbil Alemin razı olsun inşallah. Özer, hoş eyledin, güzel eyledin. İslam ve insanı güzel anlattın.

İnsan doğru öğrendiğimiz müddetçe biz insan oluruz. İnsan oldukça Allahu Teala'ya yakın bir kul oluruz. Allahu Teala'ya yakın oldukça İslam'ı severiz. İslam'ı sevdikçe Resulullah Sallallahu

Aleyhi ve Sellem'in ahlaklıyla ahlaklarınzı. Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem'in ahlaklıyla ahlaklandıkça Allahu Teala'nın şefkat ve merhametine ereriz.

İslam insanın bir tacıdır. Onu Allahu Teala'nın en sevgilisi yapar. Bir insan İslam'la aydınlanırsa Allahu Teala ondan razı, Resulullah Sallallahu Aleyhi ve Sellem ondan razıdır. Bir insan İslam'ı bilmiyorsa ya da bir insan İslam elbisesi giymiyorsa o insan çıplaktır. Çiplak insan ya kendisinden utanır ya da çevresindekiler onu "niye böylesin" diye hayasızlıkla suçlarlar. Bir insanda İslam yoksa ne olursa olsun nefsinde hayasızlık vardır.

O yüzden hamd etmek lazım. Rabbil Alemin elhamdülillah bizi insan yaptı ve İslam'la şereflandırdı. Bu Allahu Teala'nın bizim überimizdeki merhametidir. Biz de Allahu Teala'ya karşı merhametli olalım. Kim Rabbine karşı merhametliyse İslam'da o kişi hayal olur. Kim Rabbine karşı merhametliyse o insan Allah Resülü'nün şefkatıyla şefkatlenir.

Ve Rabbil Alemin birini sevdiği zaman en çok onu dinine yöneltir, onu dininde mahir eyler. Ve Allahu Teala'nın katındaki din İslam'dır ve İslam insana en yakın olandır. O yüzden inşallah varımızla yoğumuzla Allahu Teala'nın dinine hizmet edeceğiz. İnsanlığımızı İslam'la perçinleştireceğiz. Ve bu perçinleştirmeden daim Allahu Teala'nın rızasını yeryüzüne yaymaya gayret edeceğiz.

Allah sizlerden gani gani razı olsun. Hoş olsun inşallah.